Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2024/6206

2024 10 18

KOMISIJOS PRANEŠIMAS

dėl finansinių paskatų iškastiniu kuru kūrenamiems pavieniams katilams įrengti teikimo laipsniško nutraukimo pagal naujos redakcijos Pastatų energinio naudingumo direktyvą

(Tekstas svarbus EEE)

(C/2024/6206)

TURINYS

Puslapis

1. Įvadas 2
2. Pranešimo tikslas 2
3. Teisės nuostatų santrauka 2
4. Teisės nuostatų įgyvendinimo gairės 2
   - 4.1. Sąvokų apibrėžtys 2
   - 4.2. Aiškinimas 4
   - 4.3. Į 17 straipsnio 15 dalies taikymo sritį nepatenkančių finansinių paskatų pavyzdžiai 6
   - 4.4. Išimtys 7
5. Būsimos aktualios gairės 8

1. **ĮVADAS**

Naujos redakcijos Pastatų energinio naudingumo direktyvoje (toliau – naujos redakcijos Pastatų energinio naudingumo direktyva) ([1]) nustatyta, kaip Europos Sąjunga (ES) gali pasiekti, kad iki 2050 m. būtų sukurtas nuo iškastinio kuro nepriklausomas pastatų ūkis, taikydama įvairias priemones, padėsiančias ES valstybių vyriausybėms struktūriškai padidinti pastatų energinį naudingumą, ypatingą dėmesį skiriant prasčiausio energinio naudingumo pastatų renovacijai.

Naujos redakcijos Pastatų energinio naudingumo direktyva įsigaliojo 2024 m. gegužės 28 d., o jos perkėlimo į nacionalinę teisę terminas – 2026 m. gegužės 29 d., jei tam tikrose nuostatose nenurodytas konkretus perkėlimo į nacionalinę teisę terminas. Tai pasakytina apie naujos redakcijos Pastatų energinio naudingumo direktyvos 17 straipsnio 15 dalį, kuriai skirtas šis pranešimas. Pagal 35 straipsnio 1 dalį, valstybės narės turi užtikrinti, kad įsigaliotų įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad 17 straipsnio 15 dalies būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo 2025 m. sausio 1 d., ir apie juos pranešti Komisijai. Tai taip pat galėtų apimti visų praktinio įgyvendinimo priemonių, kurių buvo imtasi perkeliant 17 straipsnio 15 dalį į nacionalinę teisę, paaiškinimą.

2. **PRANEŠIMO TIKSLAS**

Šiame pranešime pateikiamos gairės dėl naujos redakcijos Pastatų energinio naudingumo direktyvos 17 straipsnio 15 dalies. Gairėmis siekiama padėti geriau suprasti nuostatas ir sudaryti sąlygas vienodžiau ir nuosekliau jas taikyti. Jos skirtos valstybėms narėms ir kitiems subjektams, kurie turi būti informuoti apie šias nuostatas. Pranešime pateikiami paaiškinimai tik dėl Direktyvos (ES) 2024/1275 nuostatų. Jame taip pat apibendrinta informacija, surinkta bendradarbiaujant su atitinkamomis nacionalinėmis valdžios institucijomis ir suinteresuotaisiais subjektais po naujos redakcijos Pastatų energinio naudingumo direktyvos priėmimo. Komisija tinkamu laiku paskelbs papildomus rekomendacinius dokumentus dėl kitų su naujos redakcijos Pastatų energinio naudingumo direktyvos perkėlimu ir įgyvendinimu susijusių aspektų, įskaitant gaires dėl iškastinio kuro katilų apibrėžties.

Šis pranešimas yra tik rekomendacinis dokumentas; teisinę galią turi tik pats ES teisės akto tekstas. Šis dokumentas atitinka jo rengimo metu galiojusius teisės aktus, o pateiktos gairės gali vėliau būti keičiamos.

Teisiškai privalomas ES teisės aktų aiškinimas priklauso išimtinei Europos Sąjungos Teisingumo Teismo kompetencijai. Šiose gairėse išreikšta nuomonė nedaro poveikio pozicijai, kurios Komisija gali laikytis Teisingumo Teisme. Nei Europos Komisija, nei joks Komisijos vardu veikiantis asmuo nėra atsakingas už toliau pateikiamos informacijos naudojimą.

3. **TEISĖS NUOSTATŲ SANTRAUKA**

Naujos redakcijos Pastatų energinio naudingumo direktyva padės ES palaipsniui atsisakyti iškastiniu kuru kūrenamų katilų. Pagal naujos redakcijos Pastatų energinio naudingumo direktyvos 17 straipsnio 15 dalį, vėliausiai nuo 2025 m. sausio 1 d. valstybės narės turi nebeteikti jokių finansinių paskatų iškastiniu kuru kūrenamiems pavieniams katilams įrengti, išskyrus tas, kurios jau patvirtintos ES fondų.

4. **TEISĖS NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMO GAIRĖS**

17 straipsnio 15 dalyje rašoma: *„Nuo 2025 m. sausio 1 d. valstybės narės neteikia jokių finansinių paskatų iškastiniu kuru varomiems pavieniams katilams įrengti, išskyrus atvejus, atrinktus investicijoms anksčiau nei 2025 m. pagal Reglamentą (ES) 2021/241, Reglamento (ES) 2021/1058 7 straipsnio 1 dalies h punkto i papunkčio trečią įtrauką ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115 73 straipsnį* ([2])."

4.1. **Sąvokų apibrėžtys**

Pastatų energinio naudingumo direktyvos 2 straipsnio 48 dalyje sąvoka „katilas" apibrėžiama taip: „**katilas** – katilo korpuso ir degiklio sistema, skirta kuro degimo metu išskiriamą šilumą perduoti skysčiui".

([1]) 2024 m. balandžio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1275, dėl pastatų energinio naudingumo, (nauja redakcija) (OL L, 2024/1275, 2024 5 8, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj).

([2]) 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2115, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinų strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinų iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013 (OL L 435, 2021 12 6, p. 1).

Terminas „**pavienis katilas**“ Pastatų energinio naudingumo direktyvoje nėra apibrėžtas. 14 konstatuojamojoje dalyje paaiškinta, kad pavienius katilus reikia vertinti atskirai nuo „hibridinių šildymo sistemų, kuriose atsinaujinančiųjų išteklių energija sudaro didelę dalį, pvz., katilo su saulės šiluminės energijos moduliu arba su šilumos siurbliu“. Todėl, 17 straipsnio 15 dalies taikymo tikslais, pavienis katilas – katilas, nesujungtas su kitu atsinaujinančiųjų išteklių energiją vartojančiu šilumos generatoriumi, pagaminančiu didelę dalį mišriosios sistemos visos atiduodamosios energijos.

Hibridinė šildymo sistema – hibridinis gaminys, kuriame derinami bent dviejų skirtingų tipų šilumos generatoriai. Hibridinių šildymo sistemų, kuriose derinamos dvi ar daugiau technologijų šilumai ir karštam vandeniui pastate tiekti, pavyzdžiai: bet koks šilumos siurblių ir katilų derinys, hibridinės saulės energijos įrenginys (katilo ir saulės kolektorių derinys) ir šių sistemų deriniai. Hibridinė šildymo sistema gali būti pagaminta arba hibridizacija gali vykti ją įrengiant arba gali būti atliekama vėliau kaip hibridizacija vietoje. Bendrasis deginimas, pavyzdžiui, tiesioginis bendrasis biomasės ir anglies deginimas kietojo kuro katile, nelaikomas hibridine šildymo sistema.

Šiose gairėse **įrengimas** reiškia pavienio katilo įsigijimą, montavimą ir eksploatavimo pradžią.

Iškastinis kuras Pastatų energinio naudingumo direktyvoje nėra apibrėžtas, tačiau suprantamas taip pat, kaip ir Reglamente (ES) 2018/1999 ([3]), kurio 2 straipsnio 62 dalyje jis apibrėžiamas kaip „neatsinaujinantys anglies turintys energijos šaltiniai, kaip antai kietasis kuras, gamtinės dujos ir nafta“.

Naujos redakcijos Pastatų energinio naudingumo direktyvos 2 straipsnio 14 dalyje, suderintoje su iš dalies pakeistos Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos (Direktyva (ES) 2018/2001 su pakeitimais, padarytais Direktyva (ES) 2023/2413 ([4])) 2 straipsnio 1 dalimi, atsinaujinančiųjų išteklių energija arba **atsinaujinančioji energija** apibrėžiama kaip „atsinaujinančiųjų neiškastinių išteklių energija, visų pirma, vėjo, saulės (saulės šiluminė ir saulės fotovoltinė) ir geoterminė energija, osmosinė energija, aplinkos energija, potvynių, bangų ir kitokia vandenynų energija, hidroenergija, biomasė, sąvartynų dujos, nuotekų valymo įrenginių dujos ir biodujos“.

Atsinaujinančiųjų išteklių kuras, kaip jis apibrėžtas iš dalies pakeistos Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos 2 straipsnio 22a dalyje, t. y. „biokuras, skystieji bioproduktai, biomasės kuras ir atsinaujinančiųjų išteklių nebiologinės kilmės kuras“, nelaikomas iškastiniu kuru. Į atsinaujinančiųjų išteklių kuro apibrėžtį patenka tiek tinklu tiekiamas, tiek tinklu netiekiamas kuras.

Finansinės paskatos Pastatų energinio naudingumo direktyvoje nėra apibrėžtos. Plačiąja prasme jos suprantamos kaip ekonominė parama, kurią teikia viešoji įstaiga ([5]) ir (arba) kuri teikiama iš valstybinių išteklių ([6]). Tokios paskatos, teikiamos nacionaliniu, regioniniu ir (arba) vietos lygmeniu, gali būti veiksminga priemonė siekiant paspartinti anglies dioksido kiekio mažinimą pastatų šildymo sektoriuje ir gali būti įvairių formų, įskaitant tiesiogines dotacijas pirkėjams, montuotojams ir trečiosioms šalims, bet jomis neapsiribojant, taip pat paskatas iš nebaigtinio finansavimo galimybių ir finansinių priemonių sąrašo, pateikto Pastatų energinio naudingumo direktyvos 17 straipsnio 7 dalyje, visų pirma mokesčių paskatas (pvz., sumažintus mokesčių tarifus) ([7]). Finansinės paskatos, be kita ko, gali būti skirtos galutiniams vartotojams, montuotojams, gamintojams ir trečiosioms šalims arba ūkio subjektams, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusiems su katilų įrengimu. Jei finansinės paskatos gavėjas yra įmonė, taikomos valstybės pagalbos taisyklės ([8]). Tokios finansinės paskatos gali būti suprantamos kaip tam tikra iškastinio kuro subsidijų rūšis, todėl jų laipsniškas panaikinimas prisidėtų prie laipsniško iškastinio kuro subsidijų panaikinimo.

([3]) 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 663/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/22/EB, 98/70/EB, 2009/31/EB, 2009/73/EB, 2010/31/ES, 2012/27/ES ir 2013/30/ES, Tarybos direktyvos 2009/119/EB ir (ES) 2015/652 ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 328, 2018 12 21, p. 1).

([4]) 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (nauja redakcija) (OL L 328, 2018 12 21, p. 82) ir 2023 m. spalio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/2413, kuria iš dalies keičiami Direktyva (ES) 2018/2001, Reglamentas (ES) 2018/1999 ir Direktyva 98/70/EB, kiek tai susiję su skatinimu naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, ir panaikinama Tarybos direktyva (ES) 2015/652 (OL L, 2023/2413, 2023 10 31, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

([5]) Kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2023/1791 dėl energijos vartojimo efektyvumo 2 straipsnio 12 punkte.

([6]) Finansavimą pagal baltųjų sertifikatų schemas apima sąvoka „finansinės paskatos“ tokia apimtimi, kokia jis gali būti laikomas viešuoju arba valstybės kontroliuojamu.

([7]) 17 straipsnio 7 dalyje kalbama apie „galimybių suteikiantį finansavimą ir finansines priemones, kaip antai efektyvų energijos vartojimą remiančias paskolas ir hipotekas pastatams renovuoti, sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo, mokėjimais už sutaupytą energiją grindžiamas finansines schemas, mokesčių paskatas, pavyzdžiui, lengvatinius mokesčių tarifus renovacijos darbams ir medžiagoms, išsimokėjimo mokant mokesčius ar apmokant sąskaitas už komunalines paslaugas schemas, garantijų fondus, esminei renovacijai skirtus fondus, renovacijai, grindžiamai didele tikslinio energijos sutaupymo minimaliąja riba, skirtus fondus ir hipotekos portfelio standartus“.

([8]) Žr. 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius, 38a straipsnį (OL L 187, 2014 6 26, p. 1) ir Komisijos komunikato „2022 m. valstybės pagalbos klimato ir aplinkos apsaugai ir energetikai“ 4.2 skirsnį, (OL C 80, 2022 2 18, p. 1).

Sąvoka „finansinės paskatos“ neapima, pavyzdžiui, viešųjų pirkimų procedūrų ir viešųjų sutarčių, kaip apibrėžta Direktyvoje 2014/24/ES ([9]), skirtų visiškai arba iš dalies iš valstybės biudžeto finansuojamose viešosiose įstaigose esantiems įrenginiams, jei tokios sutartys atitinka rinkos sąlygas ir neapima jokios formos subsidijų arba nėra su jomis derinamos. Su pastatais susiję viešieji pirkimai turi atitikti Direktyvos (ES) 2023/1791 ([10]) 7 straipsnį.

4.2. **Aiškinimas**

17 straipsnio 15 dalis taikoma **iškastiniu kuru kūrenamų pavienių katilų įrengimui**. Tai reiškia, kad įsigyjamas, surenkamas ir pradedamas eksploatuoti katilas, kuris (1) degina iškastinį kurą, t. y. neatsinaujinančius anglies turinčius energijos šaltinius, kaip antai kietąjį kurą, gamtines dujas ir naftą, ir kuris (2) yra pavienis katilas, t. y. nesujungtas su kitu atsinaujinančiųjų išteklių energiją vartojančiu šilumos generatoriumi, pagaminančiu didelę dalį mišriosios sistemos visos atiduodamosios energijos. Šiuo atveju nėra svarbu, ar pavienio iškastiniu kuru kūrenamo katilo įrengimas yra, pavyzdžiui, esminės ar integruotos renovacijos dalis.

Tai, ar dujinis katilas laikomas kūrenamu iškastiniu kuru, priklauso nuo to, koks kuro mišinys yra **dujų tinkle tuo metu, kai katilas įrengiamas**. Jei vietiniame dujų tinkle vyrauja gamtinės dujos, dujinių katilų įrengimui paprastai neturėtų būti taikomos finansinės paskatos. Jei vietiniame dujų tinkle vyrauja atsinaujinančiųjų išteklių kuras, dujinio katilo įrengimui gali būti taikomos finansinės paskatos pagal 17 straipsnio 15 dalį. Kompetentingos valstybių narių institucijos turi užtikrinti, kad būtų sukurta patikros priemonė, kuria būtų galima tai patikrinti įrengimo metu.

Kad **prie tinklo neprijungti katilai** nebūtų laikomi kūrenamais iškastiniu kuru, valstybių narių kompetentingos institucijos turi reikalauti ir patikimai tikrinti, kad **įrengimo metu ir per visą eksploatavimo laikotarpį** įrenginys iš tikrųjų būtų kūrenamas atsinaujinančiųjų išteklių kuru, atsižvelgiant į tai, kad naudos gavėjas visą eksploatavimo laikotarpį kontroliuoja prie tinklo neprijungtame katile naudojamą kurą.

Toks stebėjimas gali būti reguliaraus šildymo sistemos patikrinimo vietoje arba kitokio pobūdžio šildymo sistemų patikrinimo, kuris atliekamas valstybėse narėse, dalis. Taip pat reikėtų atsižvelgti į ES duomenų bazę, skirtą atsinaujinančiųjų išteklių skystajam ir dujiniam kurui ir perdirbtos anglies kurui atsekti ([11]).

Remiantis pagrindiniu 17 straipsnio 15 dalies argumentu, kad **iškastinio kuro naudojimas katiluose neturėtų būti skatinamas**, finansinės paskatos turėtų būti teikiamos tik hibridinėms šildymo sistemoms, kuriose didelę dalį sudaro atsinaujinančiųjų išteklių energija, ir tik **proporcingai** tokia, kokia atsinaujinančiųjų išteklių energija naudojama hibridinėje šildymo sistemoje. Todėl 100 proc. atsinaujinančiųjų išteklių energiją naudojančios šildymo sistemos įrengimas turėtų būti skatinamas labiau nei hibridinės šildymo sistemos įrengimas.

Apibrėždamos **hibridines šildymo sistemas, kuriose atsinaujinančiųjų išteklių energija sudaro didelę dalį**, valstybės narės turi užtikrinti, kad hibridinės sistemos dalis, kurioje naudojama atsinaujinančiųjų išteklių energija, pavyzdžiui, saulės šiluminės energijos modulis arba šilumos siurblys, užtikrintų didelę dalį atiduodamos energijos (t. y. patenkintų pastato šildymo poreikius). Šį vertinimą turi atlikti kompetentinga institucija ir jis priklausys nuo konkrečios situacijos. Tai gali būti vėliau vietoje papildomai įdiegta hibridizacija, kai finansavimas reikalingas tik elementams, susijusiems su papildomu atsinaujinančiųjų išteklių šilumos generatoriumi, ir (arba) specifiniams valdikliams, naudojamiems sudėtinių technologijų bendram valdymui. Kitas atvejis yra gamykloje pagamintos hibridinės šildymo sistemos, rinkai pateikiamos kaip hibridiniai gaminiai, kai finansinė paskata gali būti taikoma visam gaminiui, tačiau ji turėtų būti proporcinga hibridinėje šildymo sistemoje naudojamai atsinaujinančiųjų išteklių energijos daliai.

([9]) 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 65).

([10]) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/1791 2023 m. rugsėjo 13 d. dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2023/955 (nauja redakcija) (OL L 231, 2023 9 20, p. 1).

([11]) Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos 31a straipsnyje nustatyta, kad Komisija iki 2024 m. lapkričio 21 d. turi užtikrinti, kad būtų sukurta ES duomenų bazė skystajam ir dujiniam atsinaujinančiųjų išteklių kurui ir perdirbtos anglies kurui atsekti. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2023/1184 nustatoma Sąjungos metodika, kurioje išdėstytos nebiologinės kilmės kuro gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių išsamios taisyklės.

Valstybės narės turi patikslinti, kokia atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis hibridinėse šildymo sistemose yra didelė, kartu užtikrindamos, kad šios sąvokos įgyvendinimas turėtų naudingą poveikį sąvokai ir kad ji atitiktų 14 konstatuojamosios dalies nuostatas. Galutinis tikslas yra palaipsniui atsisakyti iškastinio kuro naudojimo katiluose, todėl hibridinių šildymo sistemų naudojimo skatinimas turėtų būti laikinas sprendimas, jei yra reali perspektyva, kad iškastinis kuras sistemoje bus naudojamas pereinamuoju laikotarpiu, išvengiant „prisirišimo“ prie iškastinio kuro. Tam valstybės narės turėtų sukurti stebėjimo ir atitikties užtikrinimo sistemą, kuri atitiktų šį tikslą konkrečiomis nacionalinėmis aplinkybėmis. Valstybės narės turi užtikrinti, kad bet kokia nacionalinė priemonė, kuria tokioms hibridinėms sistemoms suteikiamos finansinės paskatos, veiksmingai prisidėtų prie kituose ES teisės aktuose ([12]) nustatytų klimato ir energetikos tikslų įgyvendinimo, taip pat atsižvelgdamos į tai, kaip prie šių tikslų įgyvendinimo prisidės jų nacionaliniai energetikos ir klimato srities planai.

Šiuo klausimu svarbu pabrėžti, kad nors 17 straipsnio 15 dalimi nedraudžiama teikti finansinių paskatų atsinaujinančiųjų išteklių kuru kūrenamų katilų įrengimui, tokios finansinės paskatos gali būti netaikomos pagal Energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo reglamento ([13]) 7 straipsnio 2 dalį. Pagal šią nuostatą valstybės narės įpareigojamos bet kokias teikiamas paskatas nukreipti į „**dvi aukščiausias dažniausiai naudojamas energijos vartojimo efektyvumo klases**“ arba į aukštesnes klases, kaip nustatyta bet kuriame ES deleguotajame akte dėl atitinkamo gaminio energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo. Tai reiškia, kad iki 70 kW galios energijos vartojimo efektyvumo etikete ženklinamų patalpų šildytuvų atžvilgiu valstybės narės gali taikyti paskatas tik dviejų aukščiausių dažniausiai naudojamų energijos vartojimo efektyvumo klasių patalpų šildytuvams ([14]). Remiantis turimais duomenimis, pavieniai katilai nepriklauso dviem aukščiausioms dažniausiai naudojamoms energijos vartojimo efektyvumo klasėms ([15]), todėl paskatos jiems negali būti taikomos, nepriklausomai nuo to, ar juose deginamas iškastinis kuras, ar atsinaujinančiųjų išteklių kuras. Gali būti teikiamos paskatos hibridiniams katilams ir šilumos siurbliams, nes jie yra efektyvesni ir todėl patenka į dvi dažniausiai pagal jų turimą etiketę naudojamas energijos vartojimo efektyvumo klases ([16]). Minėta nuostata netaikoma katilams, specialiai suprojektuotiems naudoti daugiausia iš biomasės ([17]) pagamintą dujinį arba skystąjį kurą, nes jiems netaikomos ES energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo taisyklės.

Kietojo kuro biomasės katilams taikomas atskiras energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo reglamentavimas ir pritaikyta skalė: kadangi jie patenka į dvi aukščiausias dažniausiai naudojamas klases, jiems gali būti teikiamos paskatos ([18]), ([19]).

Tai, kaip buvo įgyvendinta Energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo reglamento 7 straipsnio 2 dalis, bus aprašyta būsimoje Komisijos vertinimo ataskaitoje, kuri turi būti parengta iki 2025 m. rugpjūčio mėn. ir kurioje Europos Parlamentas ir Taryba bus informuoti, kaip Reglamentas (ES) 2017/1369 ir pagal jį priimti teisės aktai iš tiesų sudarė galimybes vartotojams pasirinkti efektyvesnius gaminius.

([12]) Įskaitant Reglamentą (ES) 2021/1119 (Europos klimato teisės aktas), Reglamentą (ES) 2018/842 dėl pastangų pasidalijimo, Direktyvą (ES) 2023/2413 (Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyva) ir Direktyvą (ES) 2023/1791 dėl energijos vartojimo efektyvumo.

([13]) 2017 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1369, kuriuo nustatoma energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo sistema ir panaikinama Direktyva 2010/30/ES (OL L 198, 2017 7 28, p. 1).

([14]) 2013 m. vasario 18 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 811/2013, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/30/ES nuostatos dėl patalpų šildytuvų, kombinuotųjų šildytuvų, patalpų šildytuvo, temperatūros reguliatoriaus ir saulės energijos įrenginio komplektų, taip pat kombinuotojo šildytuvo, temperatūros reguliatoriaus ir saulės energijos įrenginio komplektų energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo (OL L 239, 2013 9 6, p. 1).

([15]) Europos energijos vartojimo efektyvumo etikete ženklinamų gaminių registras (EPREL). Patalpų šildytuvų sąrašą, modelių skaičių klasėse ir klasių procentines dalis rasite apsilankę viešoje EPREL interneto svetainėje (europa.eu) ir spustelėję modelių pasiskirstymą pagal efektyvumo klases.

([16]) Komisijos deleguotajame reglamente (ES) Nr. 811/2013 hibridiniai katilai priskiriami šilumos siurbliams ir (arba) komplektams, todėl jiems gali būti teikiamos paskatos.

([17]) Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvoje biomasė apibrėžiama kaip biologiškai skaidi biologinės kilmės produktų, atliekų ir liekanų, gaunamų žemės ūkyje, įskaitant augalinės ir gyvūninės kilmės medžiagas, miškų ūkyje ir susijusiose pramonės šakose, įskaitant žvejybą ir akvakultūrą, dalis, taip pat biologiškai skaidi atliekų, įskaitant biologinės kilmės pramonines ir buitines atliekas, dalis. Apibūdinimas „specialiai suprojektuoti“ yra svarbus katilams, suprojektuotiems vartoti, pavyzdžiui, neapdorotas biodujas su dideliu kiekiu priemaišų.

([18]) Iki 70 kW galios biomasės katilams taikomas 2015 m. balandžio 27 d. Reglamentas (ES) 2015/1187 dėl kietojo kuro katilų ir komplektų, kuriuos sudaro kietojo kuro katilas, papildomieji šildytuvai, temperatūros reguliatoriai ir saulės energijos įrenginiai, ženklinimo energijos vartojimo efektyvumo etikete.

([19]) Kai biomasės kuras naudojamas elektros energijos, šilumos ir vėsumos gamybos įrenginiuose, kurių bendra vardinė šiluminė galia ne mažesnė kaip 7,5 MW naudojant kietąjį biokurą ir ne mažesnė kaip 2 MW naudojant dujinį biokurą, turėtų būti užtikrinta atitiktis Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos 29 straipsnyje nustatyti tvarumo ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo kriterijams. Tokiais atvejais būtina patikrinti atitiktį šiems kriterijams pagal tos direktyvos 30 straipsnyje nustatytas taisykles.

Kai finansinės paskatos teikiamos katilams, specialiai suprojektuotiems naudoti dujinį arba skystąjį kurą, daugiausia pagamintą iš biomasės, ir (kietojo kuro) biomasės katilams, atitinkamos institucijos turėtų įvertinti, kaip tokius katilus gali paveikti kitų ES teisės aktų, pavyzdžiui, susijusių su oro tarša ([20]), arba teisės aktų, susijusių su šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimu dėl žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės ([21]), įgyvendinimą.

4.3. **Į 17 straipsnio 15 dalies taikymo sritį nepatenkančių finansinių paskatų pavyzdžiai**

Šiame skirsnyje pateikti pavyzdžiai, kokie atvejai nepatenka į 17 straipsnio 15 dalies taikymo sritį, nes jie nepriskiriami finansinėms paskatoms, skirtomis iškastiniu kuru kūrenamų pavienių katilų įrengimui. Valstybės narės gali teikti finansines paskatas tokioms investicijoms, jeigu paskatos parengtos laikantis valstybės pagalbos taisyklių ([22]), kai paskatos gavėjas yra įmonė.

— Hibridinės šildymo sistemos, kuriose atsinaujinančiųjų išteklių energija sudaro didelę dalį

  Kaip nurodyta 14 konstatuojamojoje dalyje, ir toliau galima teikti finansines paskatas hibridinių šildymo sistemų, kuriose atsinaujinančiųjų išteklių energija sudaro didelę dalį (pavyzdžiui, katilo su saulės šiluminės energijos moduliu arba šilumos siurbliu), įrengimui. Visos tokios finansinės paskatos turėtų būti proporcingos atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimo mišrioje šildymo sistemoje mastui.

— Bet kokios papildomos išlaidos, susijusios su perėjimu prie atsinaujinančiųjų išteklių dujų naudojimo katiluose

  Šios išlaidos gali būti susijusios su paskirstymo sistemos atnaujinimu būste, prijungimo taške, hibridizacija vietoje arba papildomomis investicijomis į techninį pritaikymą, užtikrinančiomis atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimą katile. Šios išlaidos gali būti susijusios, pavyzdžiui, su papildomomis investicijomis į šildymo sistemos dalis, kurios leidžia naudoti 100 proc. atsinaujinančiųjų išteklių energijos.

— Su įrengimu nesusijusios paskatos

  Finansavimo laipsniško atsisakymo nuostata netaikoma jokioms paskatoms, susijusioms su kita veikla nei įrengimas, pavyzdžiui, iškastinio kuro katilų priežiūra, remontu ar eksploatavimo nutraukimu, pavyzdžiui, skiriant priemokas už atidavimą į metalo laužą.

  Tokios paskatos gali būti svarbios siekiant užkirsti kelią avariniams pakeitimams įvykus gedimui ir numatyti tam tikro elemento remontą ar pakeitimą. Pavyzdžiui, tai gali būti laikina katilų nuoma energijos vartotojams esamose arba planuojamose centralizuoto šildymo ir vėsinimo zonose.

  Kitas pavyzdys, kuris nepatenka į šios nuostatos taikymo sritį, yra finansinės paskatos pastatų automatizavimo ir valdymo sistemų įrengimui šildymo sistemose, kuriose naudojami pavieniai iškastiniu kuru kūrenami katilai.

— Priemonės energijos įperkamumo klausimui spręsti

([20]) 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/35/EB ir panaikinama Direktyva 2001/81/EB (OL L 344, 2016 12 17, p. 1); 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/50/EB dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje (OL L 152, 2008 6 11, p. 1).

([21]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/839 2023 m. balandžio 19 d. kuriuo dėl taikymo srities, ataskaitų teikimo ir atitikties taisyklių supaprastinimo ir valstybių narių 2030 m. tikslų nustatymo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/841 ir dėl stebėsenos, ataskaitų teikimo, pažangos stebėjimo ir peržiūros tobulinimo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1999 (OL L 107, 2023 4 21, p. 1).

([22]) Žr. 8 išnašą. Visų pirma, valstybės narės, įtraukdamos tokias paskatas į renovacijos planą, kuriuo siekiama padidinti pastato energinį ar aplinkosauginį naudingumą pagal Valstybės pagalbos klimato ir aplinkos apsaugai ir energetikai gairių 4.2 skirsnį, turi pranešti apie tai Komisijai ir laukti jos įvertinimo prieš nustatydamos paramos schemas.

Tokios priemonės gali būti parama vartotojų kainoms, socialiniai tarifai arba pajamų rėmimas šildymui iškastiniu kuru. Pažeidžiami namų ūkiai – nuo didėjančių iškastinio kuro kainų labiausiai nukenčiantys namų ūkiai. Valstybės parama neturėtų versti jų ateityje naudoti iškastinį kurą. Todėl pirmiau minėtos priemonės turėtų likti tikslingos, laikinos ir papildyti struktūrines priemones, kuriomis taip pat šalinamos pagrindinės energijos nepritekliaus priežastys, kaip numatyta Komisijos rekomendacijoje dėl energijos nepritekliaus ([23]). Visos Socialinio klimato fondo lėšomis finansuojamos priemonės turi atitikti taisykles, susijusias su pajamų rėmimu pagal Socialinio klimato fondo reglamentą ([24]).

Užuot finansinėmis paskatomis skatinusios iškastiniu kuru kūrenamus katilus keisti naujais iškastiniu kuru kūrenamais katilais, valstybės narės turėtų remti esamų katilų remontą ir (arba) numatyti laikinus šildymo sprendimus (pvz., katilų nuomą), kartu su didesne parama pažeidžiamiems namų ūkiams, kurie naudojasi kitomis šildymo sistemomis nei pavieniai iškastiniu kuru kūrenami katilai (pavyzdžiui, atsinaujinančiaisiais energijos ištekliais kūrenamomis šildymo sistemomis arba mišriomis sistemomis, kuriose atsinaujinančiųjų išteklių energija sudaro didelę dalį).

— Su katilais nesusijusios paskatos

Prie katilų nepriskiriami aparatai, pavyzdžiui, krosnelės arba labai mažos galios kogeneracijos įrenginiai, nepatenka į laipsniško finansinių paskatų, taikomų iškastiniu kuru kūrenamiems pavieniams katilams, atsisakymo nuostatos taikymo sritį.

Vis dėlto, atsižvelgiant į platesnį kontekstą ir finansinių paskatų pavieniams katilams pagal šias gaires laipsniško atsisakymo nuostatą, valstybės narės veikiau skatinamos teikti paskatas visų iškastiniu kuru kūrenamų šildymo ir vėsinimo sistemų perėjimui prie atsinaujinančiųjų išteklių kuro.

Visų pirma, naujos redakcijos Pastatų energinio naudingumo direktyvos 13 straipsnio 6 dalies ketvirtoje pastraipoje nustatyta, kad „valstybės narės gali numatyti naujas paskatas ir finansavimą, kad paskatintų pereiti nuo iškastiniu kuru kūrenamų šildymo ir vėsinimo sistemų prie neiškastiniu kuru grindžiamų sistemų“.

— Iki 2025 m. sausio 1 d. suteiktų paskatų, apie kurias pranešta atskiram paramos gavėjui, išmokėjimas

Jei sprendimą suteikti finansinę paskatą viešoji įstaiga priėmė ir apie jį pranešė atskiram paramos gavėjui iki 2025 m. sausio 1 d., tuomet teisėti lūkesčiai atsirado iki tos datos, o faktinis tokių finansinių paskatų išmokėjimas gali būti vykdomas po tos datos.

4.4. **Išimtys**

17 straipsnio 15 dalyje numatyta finansinių paskatų, skirtų pavienių iškastiniu kuru kūrenamų katilų įrengimui po 2025 m. sausio 1 d., teikimo draudimo **išimtis**, jei investicinės paskatos **tuo pačiu metu** atitinka **dvi sąlygas**:

(1) jos finansuojamos pagal:

— Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę ([25]),

— Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) ir Sanglaudos fondo programas, tik tais atvejais, kai taikomos Reglamento (ES) 2021/1058 ([26]) 7 straipsnio 1 dalies h punkto i papunkčio trečiosios įtraukos nuostatos. Ši nuostata leidžia investuoti į gamtinėmis dujomis kūrenamus katilus ir šildymo sistemas būstuose ir pastatuose, kuriais pakeičiami anglimis, durpėmis, lignitu ar degiaisiais skalūnais kūrenami įrenginiai,

([23]) 2023 m. spalio 20 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2023/2407 dėl energijos nepritekliaus (OL L, 2023/2407, 2023 10 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj).
([24]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/955 2023 m. gegužės 10 d. kuriuo įsteigiamas Socialinis klimato fondas ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/1060 (OL L 130, 2023 5 16, p. 1).
([25]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241 2021 m. vasario 12 d. kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).
([26]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1058 2021 m. birželio 24 d. dėl Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo (OL L 231, 2021 6 30, p. 60).

— Reglamento (ES) 2021/2115 ([27]) 73 straipsnį, kuriame kalbama apie investicijas į kaimo plėtrą;

ir

(2) jos buvo atrinktos investicijoms iki 2025 m.

Šiuo atžvilgiu tais atvejais, kai finansinės paskatos katilams yra **iki 2025 m. sausio 1 d. priimtų** nacionalinių ar regioninių programų pagal minėtus ES fondus dalis, jos laikomos atrinktomis investicijoms iki tos datos.

Pavyzdžiui, jeigu finansuojama iš ERPF ir Sanglaudos fondo, ši išimtis taikoma investicijoms į gamtinėmis dujomis kūrenamus katilus, kurie yra iki 2025 m. sausio 1 d. priimtos nacionalinės arba regioninės 2021–2027 m. sanglaudos politikos programos dalis, atitinkanti ERPF ir (arba) Sanglaudos fondo paramos skyrimo reikalavimus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1058 ([28]).

Jeigu finansuojama pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, ši išimtis taikoma investicijoms, kurios yra nacionalinio ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano, priimto Tarybos įgyvendinimo sprendimu, dalis.

Jeigu finansuojama iš kaimo plėtros investicijų pagal BŽŪP strateginius planus ši išimtis taikoma investicijoms, kurios yra Komisijos patvirtintų nacionalinių BŽŪP strateginių planų dalis.

Išimties tikslas – sudaryti sąlygas investuoti tiek, kiek susitarta (programose, planuose ir jų pakeitimuose) iki 2025 m. sausio 1 d., neatsižvelgiant į tai, kada bus paskelbtas kvietimas teikti projektus ir bus atlikti visi tolesni veiksmai.

5. **BŪSIMOS AKTUALIOS GAIRĖS**

Atsižvelgdama į perkėlimo į nacionalinę teisę terminą, Komisija parengs gaires dėl naujų ir iš esmės pakeistų naujos redakcijos Pastatų energinio naudingumo direktyvos nuostatų. Tai, be kita ko, gairės dėl to, kas laikoma iškastinio kuro katilu pagal naujos redakcijos Pastatų energinio naudingumo direktyvos 13 straipsnio 8 dalyje nustatytą įpareigojimą.

([27]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2115 2021 m. gruodžio 2 d. kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinų strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinų iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013 (OL L 435, 2021 12 6, p. 1).

([28]) Žr. tolesnes gaires QA00313.